

Njeno veličanstvo čipka

Krašenje in bogatenje tkanin imata v zgodovini prav posebno mesto. V Mesecu mode, kjer se preteklost spogleduje z umetnostjo, sta ga našli tudi v Pokrajinskem muzeju Maribor

ecu mode, kjer se preteklost spogleduje z umetnostjo, sta ga našli tudi v Pokrajinskem muzeju Maribor

Miša Vugrinec ✍️

Krašenje in bogatenje tkanin imata v zgodovini prav posebno mesto. Čipke so prvotno krasile liturgična oblačila in paramente, v renesansi pa so se preselile tudi na plemiška in meščanska oblačila. Ob čipkah so slovele še vezenine, ki so od 17. stoletja bogatile posvetna oblačila in tekstilno opremo domov," ob razstavi, na kateri v čipko odete lahko vidimo tudi torbice, pahljače, naglavna pokrivala in seveda spodnje perilo, med drugim pravi kustodinja Maja Hren Brvar, ko poudari, da se je v stoletjih stkala in prepletla dragocena tradicija ročnih obrti, ki živijo še danes. Ni presenetljivo, doda, da "čipko označujemo za nežno in subtilno obliko tekstilne umetnosti, ki tkanine plemeniti že stoletja. Gre za prozorno, luknjičasto ali mrežasto strukturo iz niti različnih materialov, od lana, bombaža, svile, sintetičke, v različnih tehnikah, kot so vezenje, šivanje, klekljanje, pletenje, kvačkanje, z ročno ali strojno obdelavo.

Predmeti iz bogatih muzejskih zbirk, ki so povezani s čipkami in vezeninami, snovalci razstave pa so jih postavili ob bok sodobnim trendom svetovnih modnih prestolnic, bodo v maju poleg spremljevalnih prireditev gotovo pritegnili številne obiskovalce od blizu in daleč. Tudi v minulem letu, ko je Mesec mode potekal že tretjič in ko se je Pokrajinski muzej oblekel v podobe petdesetih, je bilo tako.

V čipke so odete celo torbice

"Krašenje in bogatenje tkanin

imata v kulturni zgodovini prav posebno mesto. Čipke so prvotno krasile liturgična oblačila in paramente, v renesansi pa so se preselile tudi na plemiška in meščanska oblačila. Ob čipkah so slovele še vezenine, ki so od 17. stoletja bogatile posvetna oblačila in tekstilno opremo domov," ob razstavi, na kateri v čipko odete lahko vidimo tudi torbice, pahljače, naglavna pokrivala in seveda spodnje perilo, med drugim pravi kustodinja Maja Hren Brvar, ko poudari, da se je v stoletjih stkala in prepletla dragocena tradicija ročnih obrti, ki živijo še danes. Ni presenetljivo, doda, da "čipko označujemo za nežno in subtilno obliko tekstilne umetnosti, ki tkanine plemeniti že stoletja. Gre za prozorno, luknjičasto ali mrežasto strukturo iz niti različnih materialov, od lana, bombaža, svile, sintetičke, v različnih tehnikah, kot so vezenje, šivanje, klekljanje, pletenje, kvačkanje, z ročno ali strojno obdelavo.

Na prehodu skozi razstavo nam razkrijejo, da so s preprostim okrasjem v preteklosti sprva utrjevali zaključke tkanin, vzorci

pa so sčasoma postajali vedno bolj zapleteni in umetniško dovršeni. Čipka je pravzaprav doživela razcvet v renesansi, ko je krasila oblačila plemičev in meščanov. Iz slik, ki razkrivajo tisti čas, se spomnite njihovih ovratnikov, rokavnih manšet in drugih dodatkov, ki so predstavljali pravo modno dovršenost. Kot povsem samostojno umetnino, kar je čipka (lahko) še danes. Spreminjali so se seveda tudi vzorci. Če so sprva bili strogo geometrijski in živalski, so se kasneje spreminjali v velike ornamente in reliefe ter prosojne pikčaste mreže. Ko so v začetku 19. stoletja začeli strojno izdelovati til, je to spodbudilo aplikacijo šivane in klekljane čipke v modni industriji, danes pa se čipka pojavlja tudi kot okras na spodnjem perilu in sodobnih tekstilnih pridatkih, pojasnjuje Brvarjeva, ko poudari, da so seveda poseben status pri bogatenju tkanin imele tudi vezenine. "Gre za okrasje, izdelano ročno s šivanko in nitjo." Naj kot zanimivost zapišemo, da so srednjeveški veziljski cehi k vezenju poleg redovnic privabili

tudi plemkinje, vezenine pa so se kmalu pojavile še na meščanskih oblačilih in na tekstilijah v meščanskih domovih. Vezenje je postalo priljubljeno v času bidermajerja, še posebej pri meščanskih dekletih, ki so se pogovorno družile ob vezenju.

Ben Affleck lepših še ni videl

Da se preteklost s čipko in vezenjem spogleduje s sodobnostjo, so se obiskovalci Meseca mode v mariborskem Pokrajinskem muzeju lahko prepričali tudi ob predstavitvi ustvarjalcev. "Njihovo rokodelsko delo je tako dovršeno, da mu mirno lahko rečemo umetnost," med drugim pravi Tadej Pungartnik, višji kustos, ko nas popelje skozi prireditve v Mesecu mode, na katerih se bodo med drugim s svojimi kreacijami predstavili študentje oblikovanja oblačil in tekstilnih materialov z univerz v Ljubljani, Mariboru in Zagrebu, odprli pa bodo tudi razstavo Skrivnost čipke in vse skupaj končali zapeljivo: z modno revijo spodnjega perila blagovne znamke Triumph. Ni dvoma, da je obiskovalce navdušila predstavitev Alje Novak Viryent, tiste slovenske oblikovalke, ki je s čevlji s čipko obula (tudi) hollywoodskega filmskega zvezdnika Bena Afflecka. O njegovih čevljih s številko 48, ki jih krasi črna idrijska čipka, smo pred časom pisali tudi v Večer v nedeljo. Glamu-

rozna, brezčasna, romantična, elegantna, ženstvena. Ja, čipka je to, je takrat dejala oblikovalka, ki je s čevlji tako močno navdušila zvezdnika, da je odkrito priznal, kako lepših čevljev še ni videl. Sicer pa se je Alja širši javnosti prvič predstavila leta 2006 s samostojno razstavo Čevlji v mestu, njeni vrhunsko oblikovani čevlji pa temeljijo na tradiciji družinske delavnice, ki jo je ustanovil Aljin ded.

Tudi življenje Tine Koder Grajzar je s klekljano čipko prepleteno že od najzgodnejših let. Obiskovala je idrijsko čipkarsko šolo, se s čipko spogledovala med študijem na Naravoslovno-tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani in spoznala, da so lahko čipke poseben oblikovalski izziv in medij, preko katerega lahko izažaja svoja čustva. Njene estetske dovršene izdelke odlikujeta natančnost in prefinjenost, Tina pa je dokazala, da lahko s prepletom dediščine in sodobnega oblikovanja ustvarjamo moderne in privlačne modne dodatke in dekorativne predmete.

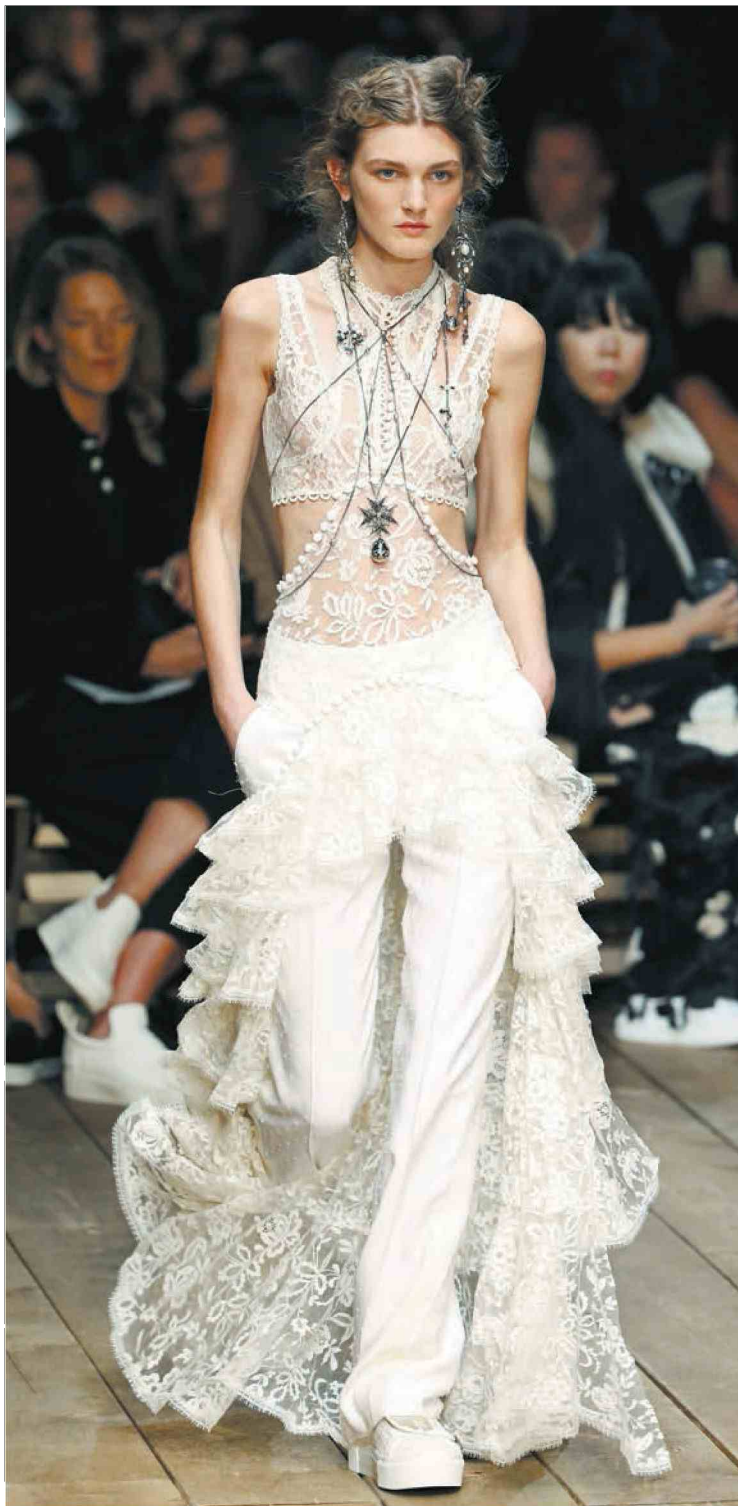
Slovenski čajnik Elizabete II.

Katja Jurgec Bricman in Jure Bricman pa sta tista profesorja likovne pedagogike, ki sta se že pred leti iz varnega zavetja redne službe podala na podjetniško pot in začela ustvarjati unikatne

predmete iz porcelana, ki jih danes tržita pod blagovno znamko Catbriyur. In najbrž ste že uganili, da drzne oblike skodelic, sladkornic, čajnikov, pladnjev in nakita krasijo čipke, ki so osupnile tudi vodilne strokovnjake na področju izdelave porcelana. Njuni izvirni izdelki so tako tudi med protokolarnimi darili in lahko se pohvalita, da kraljica Elizabeta II. lahko pije čaj iz unikatnega čajnega servisa, ki ga krasi preplet motivov z znamenitega londonskega Big Bena in slovenskega cvetja.

Del skrivnosti o čipkah so v Pokrajinskem muzeju Maribor odgrnile tudi štajerske klekljarice, ki ustvarjajo pod mentorstvom Jane Dobnik, ki je začela klekljati pred pol stoletja v čipkarski šoli v Idriji, zdaj pa svoje znanje, strast in spretnost prenaša tudi na druge. Ob otvoritvi razstave so predstavili še kreativnost Mance Ahlin, ki se je spretnosti klekljanja, pletenja in drugih rokodelskih veščin naučila v domačih žirovskih hribih, zdaj pa živi in dela v New Yorku, in Petje Zorec, modne oblikovalke, ki navdih za svoje kreacije črpa iz najintimnejših občutij in razpoloženj, želela pa je pokazati sodobnega moškega, ki se je na enakopravnost spolov odzval s samozavestnim nošenjem čipke, ne da bi se odrekel svoji moškosti.

V stoletjih stkana tradicija

▲ Moda in umetnost v Pokrajinskem muzeju Maribor